

Bruxelles, den 8.10.2019
COM(2019) 463 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

Rapport om den økonomiske og sociale situation på Gozo (Malta) 2019

RAPPORT OM DEN ØKONOMISKE OG SOCIALE SITUATION PÅ GOZO (MALTA) 2019

Uden at det berører de igangværende forhandlinger om den flerårige finansielle ramme for perioden 2021-2027, og i overensstemmelse med 36. erklæring fra Republikken Malta om øen Gozo, der er knyttet som bilag til traktaten om Maltas tiltrædelse af Den Europæiske Union, anmodede Maltas regering i februar 2019 Kommissionen om at forelægge Rådet en rapport om den økonomiske og sociale situation på Gozo, herunder navnlig om skævhederne mellem den sociale og økonomiske udvikling på Gozo og det øvrige Malta, og om at foreslå hensigtsmæssige foranstaltninger, der kan sikre en yderligere integration af Gozo i det indre marked.

I denne rapport vurderes den aktuelle udvikling på Gozo og udviklingen af skævheder i Malta. Der gives en vurdering på baggrund af de seneste tendenser for en række dimensioner og indikatorer, der er relevante for Gozos udvikling, dvs. demografi og arbejdsmarked, økonomisk struktur og vækst, geografi og tilgængelighed. I rapporten sammenlignes Gozo med det øvrige Malta og med andre europæiske regioner. Endelig analyseres det, hvordan samhørighedspolitikken imødekommer Gozos udviklingsbehov.

Denne rapport anvender regionale statistikker udarbejdet af Eurostat og Maltas statistiske kontor.

1. ANALYSE AF GOZOS ØKONOMISKE OG SOCIALE SITUATION

1.1. Geografi og arealanvendelse

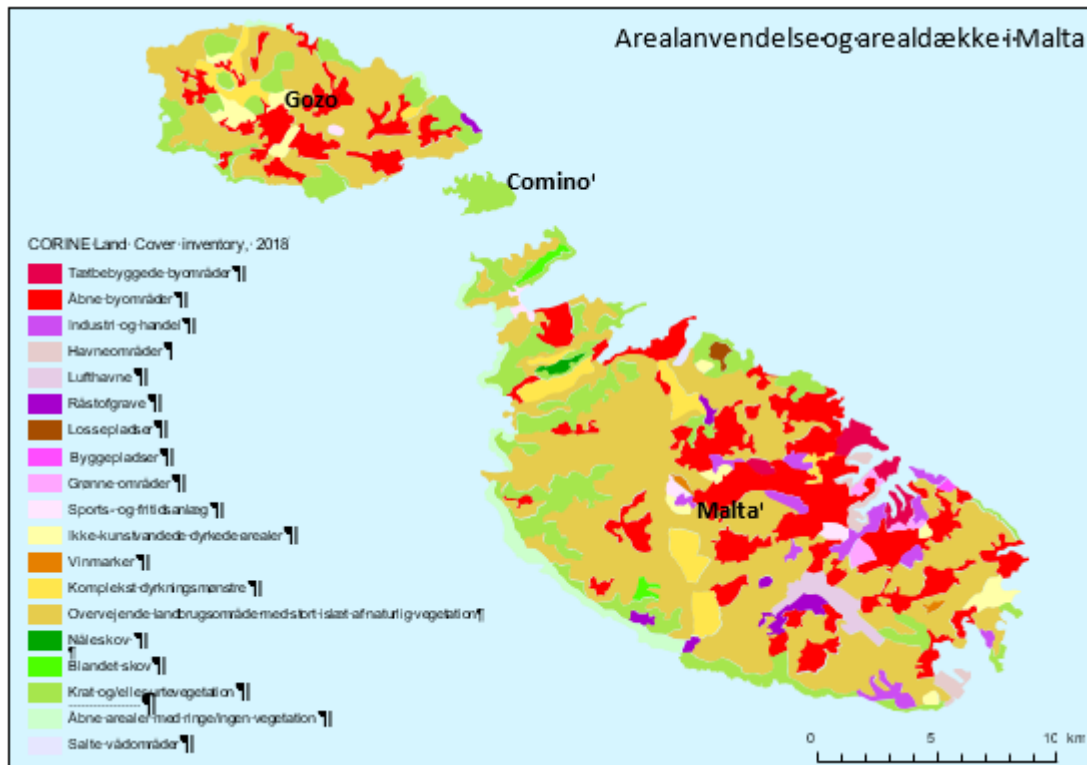
Gozo er den næstvigtigste ø i den maltesiske øgruppe med hensyn til areal og befolkning. Den er beliggende 5 km nordvest for øen Malta. Øen Comino er beliggende mellem Malta og Gozo, under 1 km fra Gozo, og er næsten ubeboet¹. Med hensyn til arealanvendelse og arealdække² dækker byområder 21 % af Gozos og Cominos areal, mens landbrug, naturområder og skov dækker 77,5 % af arealet. Til sammenligning dækker byområder en lidt større andel af arealet (23 %) på hovedøen Malta, mens industri-, handels- og transportenheder dækker 5,7 %, og landbrug, naturområder og skov dækker 66,7 %. Arealanvendelsen afspejler den højere befolkningstæthed og industrialiseringsgrad i Malta sammenlignet med Gozo og landbrugets fremtrædende rolle i Gozos økonomi.

Med hensyn til den statistiske klassifikation som en region er Malta et land, en NUTS 1-region og NUTS 2-region. På NUTS 3-niveau er Malta opdelt i to regioner: øen Malta og øerne Gozo og Comino.

¹ Når der henvises til NUTS 3-regionen, anvendes udtrykket "Gozo og Comino" i rapporten. Eftersom Comino er næsten ubeboet, henvises der til Gozo ved beskrivelsen af den statistiske udvikling.

² Tallene er hentet fra 2018 CORINE Land Cover Inventory. En sammenlægning af tallene giver ikke 100 %, fordi visse kategorier som f.eks. affaldsdepoter, byggepladser osv. ikke medregnes.

Kort 1. Arealanvendelse og arealdække i Malta, Gozo og Comino

Kilde: CORINE Land Cover Inventory 2018.

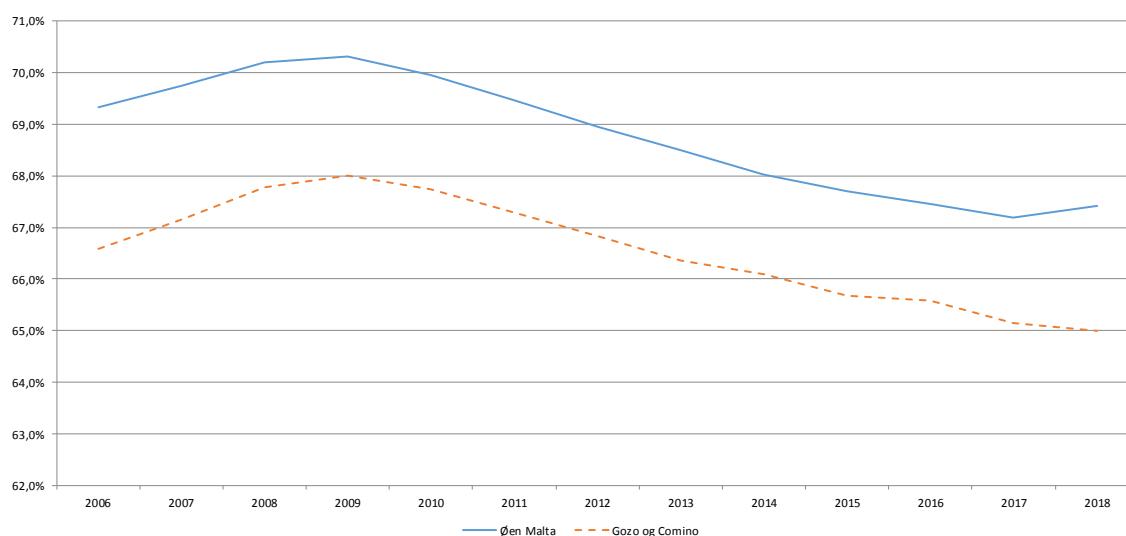
1.2. Befolkning

Pr. januar 2018 havde Gozo 32 723 indbyggere, hvilket svarer til ca. 6,9 % af den maltesiske befolkning. Befolkningstætheden på Gozo i 2018 var 474,5 indbyggere pr. km², omtrent en fjerdedel af befolkningstætheden på øen Malta (1 793,8 indbyggere pr. km² i det samme år). Omkring 21 % af befolkningen bor i Victoria (også kaldet Rabat), den største by på øen Gozo.

I absolutte tal voksede befolkningen på Gozo med omkring 1 700 indbyggere fra 2006 til 2018. I relative tal voksede Gozos befolkning i gennemsnit med 0,4 % om året i perioden 2006-2018, sammenlignet med en vækst på 1,4 % (som gav en befolkningstilvækst på 69 000) for befolkningen på øen Malta i den samme periode, som også kan tilskrives en væsentlig stigning i migrationen fra og med 2012. Denne forskel i tilvæksten medførte et fald i den andel af den maltesiske befolkning, der boede på Gozo, fra 7,7 % i 2006 til 6,9 % i 2018.

En af de faktorer, der ligger til grund for denne udvikling, er befolkningsaldringen. Andelen af befolkningen i aldersgruppen fra 65 år, som bor på Gozo, steg med 8 procentpoint i perioden 2006-2018. Til sammenligning steg andelen med 2 procentpoint på øen Malta. Selv om de to regioner udviser betydelige tendenser til aldring, er andelen af befolkningen i den erhvervsaktive alder (15-64 år) for øen Malta generelt 2 procentpoint højere end den samme andel for øen Gozo.

Figur 1. Udvikling i andelen af befolkningen i den erhvervsaktive alder (15-64 år) i forhold til den samlede befolkning i regionerne Malta, Gozo og Comino, 2006-2018

Kilde: Eurostat

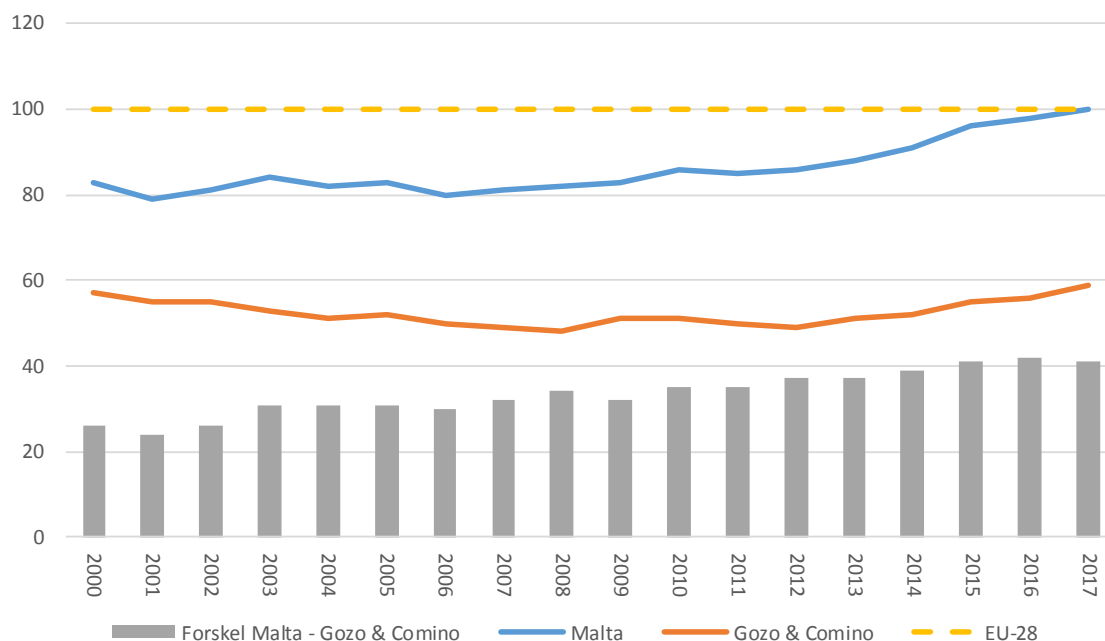
1.3. Økonomisk udvikling

I 2017 svarede BNP pr. indbygger på Gozo i købekraftsstandarder (KKS) til 60 % af EU-28-gennemsnittet, et niveau, der er betydeligt lavere end i Malta, som omtrentligt ligger på EU-28-gennemsnittet. Fra 2000-2011 lå BNP pr. indbygger for øen Malta under EU-gennemsnittet. Forskellen begyndte at blive mindre i 2012. Til sammenligning faldt BNP pr. indbygger for Gozo relativt til EU-gennemsnittet i perioden 2000-2007. Fra 2008 blev denne nedadgående tendens standset. Regionen begyndte at nærme sig EU-gennemsnittet fra 2013, selv om det skete i et langsommere tempo end for hovedlandet.

Forskellen i den relative økonomiske udvikling mellem de to øer blev større i perioden 2000-2017, hvor den steg fra 26 til 41 procentpoint. Det skal imidlertid bemærkes, at de to øers relativt tætte beliggenhed giver arbejdstagere mulighed for at pendle til øen Malta og samtidig bo på Gozo. Mere end 20 % af Gozos erhvervsaktive befolkning arbejder faktisk på øen Malta. BNP pr. indbygger måler økonomiske aktiviteter på produktionssiden og tager ikke højde for husstandsindkomsten. De gozitanske indbyggeres økonomiske velstand er derfor undervurderet i BNP pr. indbygger.

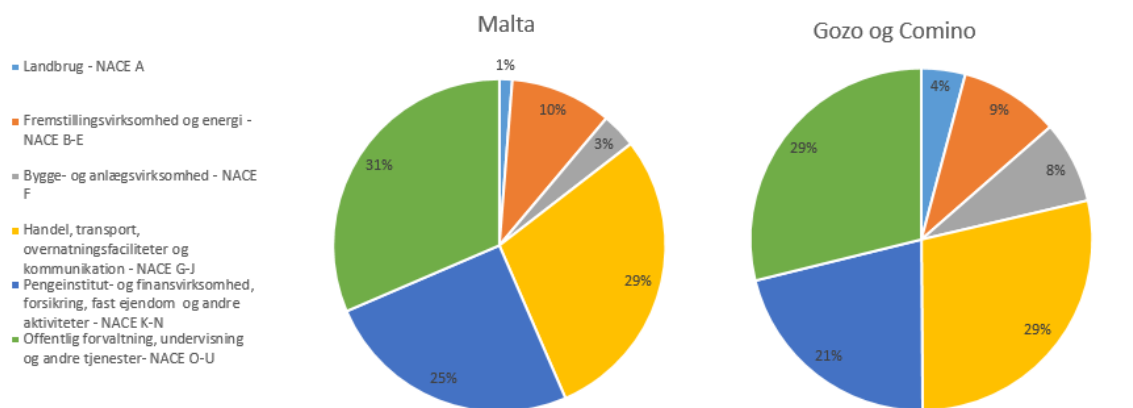
Med hensyn til den sektorielle sammensætning af bruttoværditilvæksten for de to regioner er Gozos økonomi generelt mere baseret på landbrug og fiskeri (+3 procentpoint) og bygge- og anlægssektoren (+5 procentpoint) sammenlignet med øen Malta og mindre på finansielle tjenester, forsikringstjenester, fast ejendom og andre tjenester (-4 procentpoint)

Figur 2. Udvikling i BNP pr. indbygger i købekraftstandarder i regionerne Malta, Gozo og Comino, 2000-2017 (EU-28 = 100)

Kilde: Eurostat

Figur 3. Sammensætning af bruttoværditilvæksten for regionerne Malta, Gozo og Comino 2016

Kilde: Eurostat

1.4. Arbejdsmarkedet

Udviklingen i beskæftigelsen var den samme for Malta og Gozo i perioden 2015-2017 med årlige vækstrater på 5-6 %, mens Gozo kunne konstatere en lidt højere stigning i beskæftigelsen i perioden 2016-2017 sammenlignet med Malta. På begge øer steg beskæftigelsesfrekvensen i samme periode, idet Gozo oplevede hurtigere vækst (årlig stigning på +4 procentpoint) i perioden 2015-2017 sammenlignet med Malta. I 2017 oversteg Gozos beskæftigelsesfrekvens (74 %) Maltas (72 %).

Den tætte beliggenhed mellem de to øer og hyppigheden af færgeforbindelser gør det muligt at pendle fra Gozo til Malta: En sammenligning af beskæftigelsen efter

bopæl med beskæftigelsen efter arbejdssted viser, at mere end 3 500 af Gozos indbyggere faktisk arbejder på øen Malta, hvilket svarer til omkring 22 % af Gozos erhvervsaktive befolkning.

Tabel 1. Beskæftigelse efter bopæl og efter arbejdssted for Malta, Gozo og Comino og beskæftigelsesfrekvens

<i>Beskæftigelse efter bopæl</i>	2015	2016	2017	Vækst 15/16	Vækst 16/17
Malta	194 329	205 002	216 492	5,5 %	5,6 %
Gozo og Comino	13 901	14 678	15 677	5,6 %	6,8 %
<i>Beskæftigelse efter arbejdssted</i>	2015	2016	2017	Vækst 15/16	Vækst 16/17
Malta	197 403	208 423	219 998	5,6 %	5,6 %
Gozo og Comino	10 827	11 257	12 171	4,0 %	8,1 %

<i>Forskel (pendlere)</i>	3 074	3 421	3 506
---------------------------	-------	-------	-------

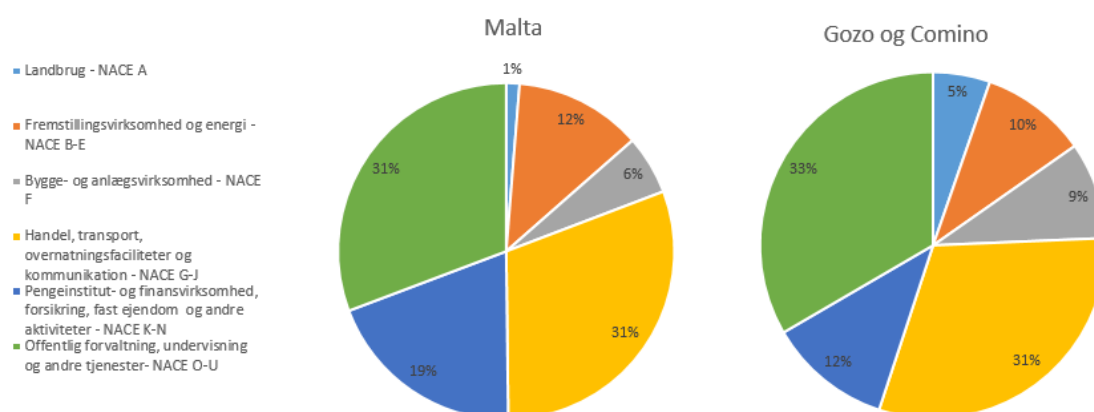
<i>Beskæftigelsesfrekvens</i>	2015	2016	2017
Malta	69 %	71 %	72 %
Gozo og Comino	66 %	70 %	74 %

Beskæftigelsesfrekvens beregnet med befolkningen i aldersgruppen 15-64 år som nævner.

Kilde: Maltas nationale statistikkontor og Eurostat.

Arbejdsstyrkens sammensætning på de to øer ligner sammensætningen af bruttoværditilvæksten: Gozo beskæftiger 4 procentpoint flere mennesker inden for landbrug og fiskeri og 3 procentpoint flere inden for byggeri og anlæg end Malta, men 7 procentpoint færre inden for finansielle tjenester, forsikringstjenester, fast ejendom og andre tjenester.

Figur 4. Sammensætning af beskæftigelsen i regionerne Malta, Gozo og Comino 2016

Kilde: Eurostat

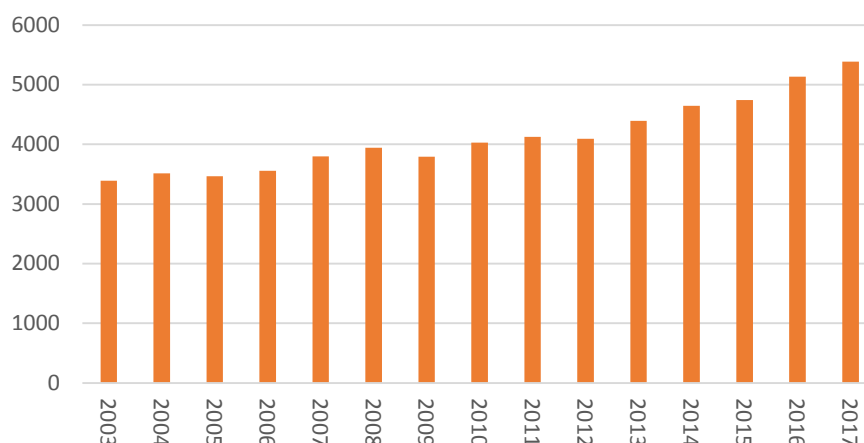
1.5. Tilgængelighed og turisme

Gozo ligger 5,3 km fra hovedøen. Overfartstiden med færge mellem de to øer er ca. 30 minutter i roligt vejr. Som nævnt ovenfor pendler mange arbejdstagere fra Gozo til hovedøen Malta, især til hovedstaden, med de hyppige færgeforbindelser med de to øer.

Antallet af færgepassagerer mellem havnene Ċirkewwa på Malta og Mgarr på Gozo steg med næsten 60 % i perioden 2003-2017 og med næsten 34 % i perioden 2010-2017. Dette svarer til en årlig gennemsnitlig stigning i antallet af færgepassagerer mellem de to havne på 3,4 %. I perioden 2013-2017 var stigningen med en årlig vækst på næsten 6 % endnu mere markant.

Gozo er ikke kun hjem for pendlere. Den tiltrækker også turister. Ligesom Malta kunne Gozo registrere en stigning i antallet af turister i perioden 2012-2017, om end lidt lavere (+33 % i forhold til +36 %). Antallet af turister, der besøger og opholder sig mindst én nat på Gozo og Comino, er markant lavere end antallet af turister, der besøger øen Malta. I 2017 var antallet af turister imidlertid næsten det tredobbelte af antallet af indbyggere på Gozo. Med hensyn til tilbud steg antallet af sengepladser på Gozo hurtigere end på Malta fra 1 756 til 2 165 enheder i perioden 2012-2017 (+23 %), sammenlignet med de omkring 40 000 enheder, der findes på Malta (+7 %). Varigheden af ophold er dog generelt kortere: I gennemsnit opholder turister sig i fem nætter på Malta i forhold til tre nætter på Gozo og Comino.

Figur 5. Udvikling i antallet af færgepassagerer mellem Ċirkewwa og Mgarr (i tusinder)

Kilde: Eurostat

Tabel 2. Antallet af turister og sengepladser på Malta og Gozo

<i>Antal turister</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Stigning 12/17	Gennemsnitlig årlig vækst
Malta	1 274 123	1 377 594	1 464 903	1 499 117	1 532 666	1 731 687	36 %	6,3 %
Gozo og Comino	73 585	83 051	86 644	86 951	86 866	97 781	33 %	5,9 %
<i>Antal sengepladser</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Stigning 12/17	Gennemsnitlig årlig vækst
Malta	38 187	40 895	39 473	40 217	39 163	40 762	7 %	1,3 %
Gozo og Comino	1 756	1 800	1 855	1 948	2 074	2 165	23 %	4,3 %

Kilde: Maltas nationale statistikkontor

1.6. Sammenligning med andre europæiske øer

Sammenlignet med andre øregioner af samme størrelse (med hensyn til befolkning) var BNP pr. indbygger for Gozo og Comino i KKS i 2016 generelt lavere end for andre øer (med undtagelse af de græske øregioner Lesbos, Limnos, Ikaria, Samos og Chios). Gozo og Comino er imidlertid en af de få øregioner, hvor BNP pr. indbygger er steget, navnlig i perioden efter finanskrisen (2009-2016).

Tabel 3. Udvikling i BNP pr. indbygger i købekraftstandarder i udvalgte øregioner (EU-28 = 100)

EU-land	NUTS 3-region	2002	2009	2016	Årlig vækstrate 2002-2016	Årlig vækstrate 2009-2016
DK	Bornholm	88	87	89	0,1 %	0,3 %
ES	Fuerteventura	132	88	85	-3,1 %	-0,5 %
ES	Menorca	103	85	75	-2,2 %	-1,8 %
ES	El Hierro	72	87	65	-0,7 %	-4,1 %
ES	La Gomera	85	87	70	-1,4 %	-3,1 %
ES	La Palma	66	80	68	0,2 %	-2,3 %
FI	Åland	151	144	129	-1,1 %	-1,6 %
EL	Chios	66	73	50	-2,0 %	-5,3 %
EL	Zakynthos	104	104	75	-2,3 %	-4,6 %
EL	Ikaria, Samos	65	79	51	-1,7 %	-6,1 %
EL	Ithaki, Kefallinia	89	94	60	-2,8 %	-6,2 %
EL	Lesvos, Limnos	64	74	51	-1,6 %	-5,2 %
MT	Gozo og Comino	55	51	56	0,1 %	1,3 %
SE	Gotlands län	98	93	92	-0,5 %	-0,2 %
UK	Western Isles	88	88	76	-1,0 %	-2,1 %
UK	Shetlandsøerne	135	127	133	-0,1 %	0,7 %
UK	Orkneyøerne	95	95	95	0,0 %	0,0 %

Kilde: Eurostat.

1.7. Interne forskelle

I forbindelse med denne rapport måles de regionale forskelle inden for NUTS 2-regioner ved hjælp af BNP pr. indbygger på NUTS 3-niveau. I Maltas tilfælde er øerne Malta samt Gozo og Comino to NUTS 3-regioner, der er en del af én NUTS 2-region, som også falder sammen med landet.

Interne forskelle kan naturligvis ikke vurderes for NUTS 2-regioner uden en NUTS 3-opdeling. Målinger af regionale forskelle afhænger desuden generelt af antallet af NUTS 3-områder inden for hver NUTS 2-region.

I denne rapport anvendes der derfor fire målinger af interne forskelle, som tager tre forskellige sæt NUTS 2-regioner i betragtning: 1) alle NUTS 2-regioner i EU, 2) NUTS 2-overgangsregioner (hvor BNP pr. indbygger ligger på mellem 75 % og 90 % af EU-gennemsnittet) og 3) NUTS 2-regioner med en hovedstad, undtagen regioner uden yderligere underopdeling i NUTS 3-områder.

De fire indikatorer er følgende:

- **Variationskoefficienten:** forholdet mellem standardafvigelsen for alle NUTS 3 fra det gennemsnitlige BNP pr. indbygger for NUTS 2. Af de fire målinger er denne indikator den indikator, der er mindst afhængig af antallet af NUTS 3-regioner i den undersøgte NUTS 2-region.
- **Gini-indekset:** et indeks på mellem 0 og 1, hvor 0 svarer til en situation med fuldstændig lighed på tværs af NUTS 3-regioner, og 1 svarer til en situation, hvor hele BNP er koncentreret i én NUTS 3-region.

- **Theil-indekset:** et indeks, der giver værdier, som nærmer sig nul, når de interne forskelle bliver mindre.
- **Min/Max-forholdet:** et simpelt forhold mellem BNP pr. indbygger i NUTS 3-regionen med den laveste værdi og NUTS 3-regionen med den højeste værdi inden for den samme NUTS 2-region. Af de fire målinger er denne indikator den indikator, der er mest afhængig af antallet af NUTS 3-regioner i hvert NUTS 2-område.

Regionerne med de højeste scorer er de regioner, der har de laveste niveauer af interne forskelle: Scorerne beregnes i stigende orden for variationskoefficienten, Gini-indekset og Theil-indekset og i faldende orden for Min/Max-forholdet.

Resultaterne for Malta vises i tabel 4.

Ved en rangordning **på tværs af de 237 NUTS 2-regioner**, som har NUTS 3-underopdelinger, giver Theil-indekset og variationskoefficienten næsten samme resultater for Malta (henholdsvis nr. 99 ud af 237 og nr. 86 ud af 237). Gini-indekset undervurderer øjensynligt de økonomiske forskelle i Malta (nr. 33 ud af 237), mens Min/Max-forholdet øjensynligt overvurderer dem (nr. 164 ud af 237).

Rangordningen **på tværs af de 46 NUTS 2-overgangsregioner** giver et lidt klarere billede. Igen giver Theil-indekset og variationskoefficienten næsten ens placeringer til Malta (henholdsvis nr. 26 ud af 46 og nr. 24 ud af 46), og Gini-indekset giver Malta en 11. plads, mens Min/Max-forholdet giver Malta en 39. plads.

Endelig er Malta også en **hovedstadsregion**, og den sammenlignes derfor med en tredje gruppe regioner, der tæller alle hovedstadsregioner i Europa med mere end én NUTS 3-region. Malta opnår en førsteplads efter variationskoefficienten, Gini-indekset og Theil-indekset og en andenplads efter Min/Max-forholdet og klarer sig dermed bedre end alle de øvrige hovedstadsregioner i EU med hensyn til interne forskelle.

Tabel 4. Sammenlignende analyse af regionale forskelle med hensyn til BNP pr. indbygger 2016 for Malta baseret på fire forskellige indikatorer og tre forskellige rangordningsgrundlag

Værdier af de fire indikatorer for måling af regionale forskelle — Malta

Variationskoefficient	Gini-indeks	Theil-indeks	Min/Max-forhold
0,11	0,03	0,01	0,57

Rangordning af Malta blandt alle NUTS 2-regioner i EU med mere end én NUTS 3-region (237 regioner)

Variationskoefficient	Gini-indeks	Theil-indeks	Min/Max-forhold
86	33	99	164

Rangordning af Malta blandt alle NUTS 2-overgangsregioner i EU med mere end én NUTS 3-region (46 regioner)

Variationskoefficient	Gini-indeks	Theil-indeks	Min/Max-forhold
24	11	26	39

Rangordning af Malta blandt alle NUTS 2-hovedstadsregioner i EU med mere end én NUTS 3-region (15 regioner)

Variationskoefficient	Gini-indeks	Theil-indeks	Min/Max-forhold
1	1	1	2

*Hovedstadsregioner i følgende lande: BG, DK, EE, EL, FR, HR, IE, IT, LV, MT, NL, PL, RO, SI og UK.

Kilde: Beregning fra GD REGIO baseret på data fra Eurostat.

2. GENNEMFØRELSE AF SAMHØRIGHEDSPOLITIKKEN PÅ GOZO

For programmeringsperioden 2007-2013 og 2014-2020 er henholdsvis 11 % og 10 % af det samlede tilgængelige budget under EFRU, ESF og SF målrettet mod territoriale investeringer på Gozo. Dette er lidt højere end andelen af Gozos befolkning (omkring 7 %), idet hovedmålet er at mindske forskellene i forhold til Malta, som anført i kapitel 1.

De primære investeringsområder for 2007-2013 var "Investing in competitiveness and quality of life" og "Empowering people for more jobs and a better quality of life", som beløb sig til i alt 107,3 mio. EUR. For perioden 2014-2020 var der pr. 1. maj 2019 blevet udbetalt 95,6 mio. EUR.

Foranstaltninger på Gozo dækker en lang række områder, og betydelige midler investeres i bl.a. infrastrukturer såsom veje, transport, vand og vedvarende energi, affaldshåndteringsanlæg og renovering af historiske steder, navnlig "Cittadella", som har

fået tildelt 12 mio. EUR i EU-støtte. Gozos fiskeindustri har også modtaget EHFF-midler til modernisering af fiskernes anlæg ved de udpegede fiskehavne Mgarr og Xlendi og anlæg af nye tilknyttede faciliteter.

Gennem 79 projekter, som beløber sig til 12,4 mio. EUR, har ESF også ydet støtte til indsatsen for at øge deltagelsen i kvalitets- og arbejdsmarkedsuddannelse, karrierevejledning, forbedring af arbejdsstyrkens beskæftigelsesegnethed og tilpasningsevne samt social inklusion af dårligt stillede grupper.

For den næste programmeringsperiode 2021-2027 beløber EU's samlede bidrag under EFRU, ESF+ og Samhørighedsfonden til hele den maltesiske øgruppe³ sig til 672,8 mio. EUR, et fald på 5 % sammenlignet med beløbet på 708 mio. EUR for 2014-2020. Dette afspejler de senere års vellykkede indsats for at indhente EU-gennemsnittet. Drøftelserne vedrørende investeringsprioriteterne for programmeringsperioden 2021-2027 baseres på Landerapport Malta 2019⁴ af 27. februar 2019 og de landespecifikke henstillinger, som Rådet vedtog den 9. juli 2019. Dette foregriber ikke det vigtige spørgsmål om den andel af midlerne, der vil blive afsat til Gozo og Comino.

3. KONKLUSIONER

Den statistiske analyse i denne rapport viser, at forskellene i BNP pr. indbygger mellem Gozo og hovedøen Malta er steget let i årenes løb. Forskellige elementer kan forklare denne udvikling. Det skal anerkendes, at øen Malta har en mere serviceorienteret økonomi end øen Gozo, som er mere afhængig af landbrug, fiskeri samt bygge- og anlægsaktiviteter. Med denne forskel i økonomisk fokus har Maltas økonomiske vækst været større end Gozos.

I de senere år har Gozo indhentet EU-gennemsnittet hurtigere end andre øregioner i EU. Dette kan skyldes de afsmittende virkninger af den tætte beliggenhed på hovedøen Malta, især pendling og stigningen i turismen i regionen.

Når Maltas økonomiske situation sammenlignes med andre overgangsregioner i EU, svarer de interne forskelle til gennemsnittet.

Det bør desuden erindres, at BNP pr. indbygger som indikator undervurderer den reelle økonomiske velfærd blandt Gozos indbyggere, især som følge af den betydelige andel af arbejdstagerne, der pendler til øen Malta.

Der er sket fremskridt med hensyn til tilgængelighed til gavn for både turismen og gozitanske arbejdstagere, der pendler til Malta. Samhørighedspolitikken har bidraget til denne succes gennem væsentlige investeringer i vej- og søtransportinfrastrukturer, energi og sundhedsfaciliteter og gennem støtte til renovering af kulturarv.

³ Bilag XXIII til Kommissionens forslag til en forordning — COM(2018) 375 final.

⁴ SWD(2019) 1017 final.

Inden for rammerne af udarbejdelsen af partnerskabsaftalen for 2021-2027 og de operationelle programmer opfordres Maltas myndigheder til at overveje de investeringer og strukturforanstaltninger, der kræves på både nationalt og gozitansk plan for at mindske forskellen i BNP pr. indbygger. Hvis Gozos indsats for at indhente Malta skal lykkes, skal der tages hensyn til Gozos særlige forhold, herunder den hurtige befolkningsaldring.